

Asia C-459/20**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

15.9.2020

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin: Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Utrecht (Haagin alioikeus,
Utrechtin istuntopaikka, Alankomaat)**Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:**

10.9.2020

Kantaja:

X

Vastaaja:

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Pääasian kohde

Pääasian kohteena on päätös, jolla hylätään kantajan oleskelulupahakemus, jonka tämä teki erottuaan alankomaalaisesta aviomiehestään. Hän sai avioliittonsa aikana lapsen, joka on Alankomaiden kansalainen mutta kasvanut Thaimaassa eikä ole koskaan asunut Alankomaissa. Kyse on siitä, voiko kantaja johtaa oleskeluoikeuden lapsellaan olevasta Alankomaiden kansalaisuudesta, koska jos lapsen äiti ei saa oleskeluoikeutta, lapsi jää vaille oikeuksia, jotka hänellä on unionin kansalaisena.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeusperusta

Tämä SEUT 267 artiklaan perustuva pyyntö koskee sitä, onko SEUT 20 artiklaa tulkittava siten, että se on esteenä sille, että kolmannen maan kansalaisen oleskelulupahakemus hylätään, jos tällä kolmannen maan kansalaisella on huollettavanaan sellainen alaikäinen lapsi, joka on unionin jäsenvaltion kansalainen muttei ole kuitenkaan koskaan asunut unionissa, kun otetaan

huomioon, että tällaisen hylkäämisen seurauksena lapsi ei voi käyttää oleskeluoikeuksiaan unionin kansalaisena.

Ennakkoratkaisukysymykset

I.

Onko SEUT 20 artiklaa tulkittava siten, että se on esteenä sille, että jäsenvaltio epää kolmannen maan kansalaiselta tilanteessa, jossa tällä on huollettavanaan alaikäinen lapsi, joka on unionin kansalainen ja tosiasiallisessa riippuvuussuhteessa kyseiseen kolmannen maan kansalaiseen, oleskeluoikeuden siinä jäsenvaltiossa, jonka kansalainen alaikäinen unionin kansalainen on, kun tämä alaikäinen unionin kansalainen oleskelee kyseisen jäsenvaltion alueen ja myös unionin alueen ulkopuolella ja/tai ei ole koskaan oleskellut unionin alueella, jolloin alaikäiseltä unionin kansalaiselta evätään tosiasiallisesti pääsy unionin alueelle?

II.

(a) Onko (alaikäisten) unionin kansalaisten esitettävä tai osoitettava intressi siihen, että he käyttävät unionin kansalaisuuteen perustuvia oikeuksiaan?

(b) Voiko tässä yhteydessä olla merkitystä sillä, että alaikäiset unionin kansalaiset eivät lähtökohtaisesti voi vedota oikeuksiinsa itsenäisesti eivätkä itse päättää oleskelupaikastaan, vaan he ovat tältä osin riippuvaisia vanhemmistaan tai vanhemmistaan, ja että tämä saattaa johtaa siihen, että alaikäisen unionin kansalaisen oikeuksien, jotka tällä on unionin kansalaisena, käyttämiseen vedotaan hänen nimissään, vaikka tämä ehkä olisi vastoin hänen muita, muun muassa tuomiossa Chavez-Vilchez tarkoitettua kaltaisia etujaan?

(c) Ovatko nämä oikeudet ehdottomia siinä mielessä, ettei niille saa asettaa mitään esteitä tai että jäsenvaltio, jonka kansalainen (alaikäinen) unionin kansalainen on, on jopa velvollinen toimimaan niin, että kyseisten oikeuksien käyttö on mahdollista?

III.

(a) Onko arvioitaessa sitä, onko kyseessä edellä ensimmäisessä kysymyksessä tarkoitettua kaltaisen riippuvuussuhde, ratkaisevaa merkitystä sillä, oliko vanhemmalla, joka on kolmannen maan kansalainen, ennen oleskelulupahakemuksen tekemistä tai ennen häneltä oleskeluoikeuden epäävän päätöksen tekemistä taikka ennen kuin (kansallisen) tuomioistuimen on ratkaistava kyseisestä epäämisestä vireille pantu oikeudenkäynti, vastuullaan alaikäisen unionin kansalaisen päivittäinen hoito vai ei ja onko muita henkilöitä, jotka ovat aikaisemmin vastanneet tästä hoidosta, ja/tai voivatko nämä muut jatkaa tätä hoitoa?

(b) Voidaanko alaikäiseltä unionin kansalaiselta vaatia tässä yhteydessä, että voidakseen tosiasiallisesti käyttää unionin oikeuteen perustuvia oikeuksiaan hän asettuu asumaan unionin alueelle sen toisen vanhempansa luo, joka on unionin kansalainen ja jolla ei mahdollisesti enää ole kyseisen alaikäisen huoltajuutta?

(c) Jos tähän vastataan myöntävästi, onko kyseisessä yhteydessä merkitystä sillä, onko vanhemmalla (ollut) kyseisen alaikäisen huoltajuus ja/tai vastuullaan tämän laillinen, taloudellinen tai tunnetason huolto vai ei ja onko hän valmis vastaamaan kyseisestä huollosta ja/tai kyseisen alaikäisen hoidosta vai ei?

(d) Jos osoittautuu, että vanhempi, joka on kolmannen maan kansalainen, on alaikäisen unionin kansalaisen yksinhuoltaja, merkitseekö tämä silloin sitä, että kysymykselle laillisesta, taloudellisesta ja/tai tunnetason huollosta jää pienempi painoarvo?

Unionin oikeussäännöt, joihin asiassa viitataan

SEUT 20 artikla

Kansalliset oikeussäännöt, joihin asiassa viitataan

Ei ole

Tiivistelmä pääasiassa kyseessä olevista tosiseikoista ja menettelystä

- 1 Kantaja on Thaimaan kansalainen ja on ollut naimisissa Alankomaiden kansalaisen kanssa. Heidän avioliittonsa aikana syntyi lapsi, joka on Alankomaiden kansalainen mutta syntynyt Thaimaassa. Lapsen syntymän jälkeen kantaja palasi Alankomaihin, mutta kantajan äiti kasvatti lapsen Thaimaassa eikä tämä ole koskaan ollut Alankomaissa.
- 2 Avioeronsa jälkeen kantajan oleskeluoikeus Alankomaissa peruutettiin vuonna 2017. Vastaaja ilmoitti kantajalle 6.5.2019, että tämä karkotettaisiin Bangkokiin. Tämän jälkeen kantaja haki 7.5.2019 oleskelulupaa [B:n] luona oleskelua varten. Hakemus hylättiin 8.5.2019 päivätyllä päätöksellä, minkä jälkeen kantaja karkotettiin. Vastaaja hylkäsi kantajan tekemän oikaisuvaatimuksen 2.7.2019 tekemällään päätöksellä. Kantaja nosti tästä päätöksestä nyt kyseessä olevan kanteen rechtbank Den Haagissa (Haagin alioikeus, Alankomaat).
- 3 Aluksi vanhemmilla oli lapsen yhteishuoltajuus suoraan lain nojalla. Surinin alioikeus Thaimaassa myönsi 5.2.2020 yksinhuoltajuuden kantajalle. On kuitenkin niin, että koska rechtbank Den Haagilla ei ole käytössään oikeaksi todistettua jäljennöstä mainitusta tuomiosta, on epäselvää, toimiiko kantaja oikeudellisesti ainoana vanhempana.

Pääasian asianosaisten keskeiset lausumat

- 4 Kantajan mukaan hänellä on oleskeluoikeus Alankomaissa, koska hänen lapsensa on Alankomaiden kansalainen ja kantaja voi johtaa oleskeluoikeuden lapsella olevasta unionin kansalaisuudesta. Kantaja vetoaa siihen, että hän on lapsen huoltaja, että hänellä on aina ollut tunneside lapseen ja että hän on aina vastannut lapsen laillisesta ja taloudellisesta huollosta. Aluksi hän piti lapseen yhteyttä digitaalisin keinoin Alankomaista käsin, ja hänen äitinsä Thaimaassa puolestaan hoiti lasta. Thaimaahan palattuaan hän on hoitanut lasta henkilökohtaisesti. Kantajan äiti ei voi enää tehdä niin terveydellisistä syistä. Isäänsä lapsi oli aikaisemmin yhteydessä korkeintaan kerran vuodessa, mutta koska lapsi ei puhu lainkaan hollantia tai englantia, hän ei voinut kommunikoida isänsä kanssa. Lapsella ei ole enää vuodesta 2017 lähtien ollut mitään yhteyttä isäänsä. Lapsi on siis täysin riippuvainen kantajasta. Koska kantajalta on viety oleskeluoikeus Alankomaissa, lapsikin menettää mahdollisuuden käyttää oikeuksiaan unionin kansalaisena.
- 5 Vastaja väittää, että kriteerejä, jotka unionin tuomioistuin asetti tuomiossa Chavez-Vilchez ym.¹ sen arvioinnille, jääkö lapsi vaille oikeuksiaan unionin kansalaisena silloin, kun hänen on pakko poistua unionin alueelta (ks. jäljempänä 9 kohta), ei voida soveltaa nyt kyseessä olevassa asiassa. Kantajan oleskelulupahakemuksen hylkääminen ei nimittäin johda siihen, että lapsi joutuu poistumaan unionin alueelta, koska hän on oleskellut Thaimaassa syntymästään lähtien. Vastajan mukaan on lisäksi epäselvää, onko lapsi niin riippuvainen äidistään (josta hän on ollut erossa lähes koko elämänsä), että se, että tämä joutuu oleskelemaan unionin ulkopuolella, pakottaa lapsenkin oleskelemaan unionin ulkopuolella. Ei ole myöskään selvää, millainen suhde lapsella on Alankomaissa olevaan isäänsä. Ei ole myöskään osoitettu, että on lapsen edun mukaista sallia kantajan oleskelu Alankomaissa.

Tiivistelmä ennakkoratkaisupyyntöjen perusteluista

- 6 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin toteaa, että nyt kyseessä olevassa asiassa on merkitystä ennen kaikkea sillä, sovelletaanko unionin tuomioistuimen tuomioita Ruiz Zambrano², Dereci³, O. ym.⁴ ja Chavez-Vilchez ym. myös silloin, kun alaikäinen lapsi, joka on unionin kansalainen, oleskelee unionin alueen ulkopuolella tai ei ole koskaan edes oleskellut tällä alueella.

¹ Tuomio 10.5.2017, Chavez-Vilchez ym. (C-133/15, EU:C:2017:354).

² Tuomio 8.3.2011, Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124).

³ Tuomio 15.11.2011, Dereci ym. (C-256/11, EU:C:2011:734).

⁴ Tuomio 6.12.2012, O ym. (C-356/11 ja C-357/11, EU:C:2012:776).

- 7 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin päättelee tuomiosta Dereci, että unionin jäsenvaltion kansalaiset voivat sellaisina vedota unionin oikeuteen, mukaan lukien SEUT 20 artikla, kyseistä jäsenvaltiota vastaan. Tuomiossa Ruiz Zambrano unionin tuomioistuin katsoi mainitusta artiklasta, että sitä on tulkittava siten, ”että se on esteenä sille, että jäsenvaltio – epää kolmannen valtion kansalaiselta, joka on pienten lastensa, jotka ovat unionin kansalaisia, huoltaja, oleskelun jäsenvaltiossa, jossa nämä lapset asuvat ja jonka kansalaisia he ovat, – siltä osin kuin tällais[e]n päätö[ks]en takia kyseiset lapset eivät tosiasiaassa voisi käyttää pääosaa unionin kansalaisen asemaan liittyvistä oikeuksista”. Tässä yhteydessä on merkityksellistä, johtaisiko tällainen päätös siihen, että lapset joutuvat poistumaan unionin alueelta.
- 8 Alankomaiden ylin hallintotuomioistuin – Raad van Staten hallintolainkäyttöasioiden jaosto – katsoi⁵ vuonna 2012, että tuomiot Ruiz Zambrano ja Dereci ovat merkityksellisiä myös sellaisessa tapauksessa, jossa lapsi oleskelee alaikäisenä unionin kansalaisena unionin alueen ulkopuolella. Kyseinen tuomio koski kahta lasta, joista toinen oli syntynyt Alankomaissa ja aluksi asunut siellä, kun taas toinen ei ollut koskaan oleskellut Alankomaissa. Kyseisessä asiassa oli kuitenkin selvää, että kolmannen maan kansalainen oli alaikäisten unionin kansalaisten ainoa vanhempi, koska toinen vanhempi oli kuollut. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin päättelee tuomiosta O ym., että myös nyt kyseessä olevan asian kannalta on merkitystä sillä, onko kantaja lapsen yksinhuoltaja. Juuri se, että lapsi on riippuvainen kolmannen maan kansalaisesta, johtaa nimittäin siihen, ettei kyseinen lapsi voi käyttää oikeuksiaan unionin kansalaisena.
- 9 Lopuksi unionin tuomioistuin esitti tuomiossa Chavez-Vilchez ym. kriteerejä sen arvioinnille, onko alaikäisen unionin kansalaisen ja vanhemman, joka on kolmannen maan kansalainen, välillä kyseessä tosiasiallinen riippuvuussuhde, jolloin lapsi joutuu hänen vanhempansa lähdön seurauksena itsekkin poistumaan unionin alueelta. Tällaisen arvioinnin on perustuttava ”kaikkien sellaisten käsiteltävään asiaan liittyvien seikkojen huomioon ottamiseen, joita ovat muun muassa lapsen ikä, hänen fyysinen ja tunnetason kehityksensä, hänen tunnesiteensä lujuus sekä siihen vanhempaan, joka on unionin kansalainen, että siihen vanhempaan, joka on kolmannen maan kansalainen, ja vaara, jonka lapsen erottaminen viimeksi mainitusta aiheuttaisi hänen tasapainolleen”.
- 10 Edellä mainitussa Raad van Staten ratkaisussa kyllä todettiin, että unionin kansalaisuutta koskevaa unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä sovelletaan silloinkin, kun alaikäinen unionin kansalainen oleskelee unionin ulkopuolella, mutta kysymystä siitä, onko asia näin, ei ole koskaan esitetty unionin tuomioistuimelle. Joka tapauksessa asianomainen kolmannesta maasta peräisin oleva vanhempi ei ilman kyseisen oikeuskäytännön soveltamista voisi koskaan saada ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen

⁵ Tuomio 7.3.2012, ABRvS (ECLI:NL:RVS:2012:BV8631).

8 artiklasta johdettua oleskeluoikeutta Alankomaissa. Tämä artikla mahdollistaa Alankomaissa oleskelun vain vähintään 21-vuotiaan perheenjäsenen luona. Alaikäinen unionin kansalainen ei siis jo lähtökohtaisesti voi täyttää mainittua edellytystä.

- 11 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin toteaa, että mainitun oikeuskäytännön mukaan unionin kansalaisen oikeudet perustuvat suoraan unionin kansalaisuuteen. Tämä merkitsee sitä, ettei unionin kansalaisen tarvitse osoittaa, että hänellä on intressi unionin oikeuteen perustuvien oikeuksiensa käyttämiseen. Alaikäiset eivät kuitenkaan voi käyttää näitä oikeuksia itsenäisesti. He eivät voi itse päättää oleskelupaikastaan vaan he ovat riippuvaisia vanhemmastaan tai vanhemmistaan. Tämä voisi johtaa siihen, että alaikäisen unionin kansalaisen oikeuksien, jotka tällä on unionin kansalaisena, käyttämiseen vedotaan tämän alaikäisen nimissä, vaikka tämä olisi ehkä vastoin niitä kyseisen lapsen muita etuja, joihin tuomiossa Chavez-Vilchez ym. mainituissa kriteereissä viitataan. Tuomio Dereci herättää tässä yhteydessä kysymyksen siitä, saavatko jäsenvaltiot ylipäänsä asettaa mitään esteitä sille, että alaikäinen käyttää unionin kansalaisuuteen liittyviä oikeuksia, tai ovatko ne jopa velvollisia toimimaan niin, että kyseisten oikeuksien käyttö on mahdollista.
- 12 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin tiedusteleo lopuksi unionin tuomioistuimelta, onko arvioitaessa sitä, onko kyseessä sellainen riippuvuussuhde, joka johtaa siihen, että kolmannesta maasta peräisin olevan vanhemman oleskelu unionissa on sallittava, ratkaisevaa se, onko tämä vanhempi jo vastannut lapsen päivittäisestä hoidosta vai ei ja ovatko muut henkilöt aikaisemmin vastanneet tästä hoidosta ja voisivatko he jatkaa tätä hoitoa. Vai saadaanko vaatia, että lapsi asettuu asumaan sen vanhemman luo, joka on unionin kansalainen, riippumatta siitä, haluaako tämä ottaa vastuulleen lapsen laillisen ja taloudellisen huollon ja hoidon? On myös kysyttävä, onko asia toisin, jos vain toinen vanhemmista on lapsen huoltaja.